

המדור החדש "משיחת יתר" יעסוק בנסיונות התיישבות ומפעלים שונים של יהודים משיחיים בארץ ישראל. השם "משיחת יתר" אומר אולי על רוחניות שלעיתים נוטה להתעלם מן המציאות ושרק באמצעותה אפשר להגשים חלום.

נסיונות להתיישבות חקלאית

בראשית ימי המנדט בארץ ובשנים הראשונות לאחר קום המדינה נעשו שני ניסיונות מעניינים של יהודים משיחיים להקים התיישבות חקלאית ושיתופית. המקרה הראשון היה בין השנים 1925–1928, סמוך ליישוב הכפרי מוצא שבמבואות ירושלים. המעורבים הבולטים במפעל זה היו שלושה: משה עמנואל בן מאיר – יליד הארץ, חיים יעקבס – יליד ארה"ב וד"ר ארנה יונסן מנורבגיה, שהיה גם בעל הקרקע. על קרקע זו

עזים וכמה תרנגולות. נוסף על כך הם גם גידלו שם ירקות. פרי עמלם הביא לאספקה סדירה של חלב עזים וביצי תרנגולות. את עודף התוצרת החקלאית הם מכרו לכל דורש, לאחר שסיפקו את צורכי העובדים בחווה. לצערנו אין לנו פרטים רבים על חווה חקלאית ושיתופית זו. ידוע רק שהפעילות שלה פסקה לאחר שיונסן החליט לעזוב את הארץ, בעקבות לחצים שונים שהופעלו עליו מחו"ל. הקרקע והחווה פשוט ננטשו.

המקרה השני היה ניסיון להקים "קיבוץ של יהודים משיחיים" ליד העיר הרצליה, ביוזמתו של שלמה יצחק אוסטרובסקי. הוא ואשתו קנו לפני קום המדינה חלקת אדמה על שטח של כ-12 דונם. הם חשבו לייסד חווה שיתופית שתספק מקומות עבודה ליהודים משיחיים וגם תהווה תשתית עצמאית לגידול תוצרת חקלאית. פירות, ירקות ובשר היו נדירים ויקרים במיוחד בימי הצנע של גלי העלייה ההמונית בראשית שנות ה-50. היה להם שם מטע או בוסתן עם כ-30 עצי פרי, חמור אחד לנשיאת משאות, כ-200 תרנגולות וגן ירק שבו גידלו בין השאר מלפפונים ומלונים. ענף יוצא דופן היה גידול ארנבות. בשר הארנבות נועד לקניינים שחיפשו בשר זה בימי הדוחק והמחסור הכלכליים של

החווה במוצא

לא ידועים פרטים רבים מלבד העובדה שהיא נמצאת על ראש אחת הגבעות באזור. הם הקימו חווה קטנה עם צריף אחד, חמור אחד, וכן מספר

החווה במוצא 1928

אותם ימים. אולם גם ניסיון זה להתיישבות חקלאית לא האריך ימים. כעבור כ-10 שנים, בשנת 1958, נמכרה האדמה. זאת על אף שהיתה להם הכנסה כספית נכבדה ממכירת התוצרת החקלאית. אחת הסיבות המרכזיות לכישלון, לפי עדותו של אוסטרובסקי, היתה הקושי למצוא בקרב המאמינים המעטים שהיו אז בארץ כאלה שהיו מוכנים לצאת מדי יום ביומו לעבודה חקלאית קשה. כנראה שגם רעיון השיתופיות לא קסם להם.

מכל מקום, ניסיונות נפל אלה מלמדים לפחות על כוונותיהם הרציניות של אותם ראשונים, אם כי ללא התחשבות מעשית במציאות. מסתבר שבניגוד לחסידי ישוע המתוארים בברית החדשה כמי שחיו חיי שיתוף מלאים, במאה שלנו המצב שונה. הביצוע והמעש של רעיון השיתופיות וחיי קומונה לא תפסו מקום מרכזי ובולט בחיים הכלכליים והחברתיים של היהודים המשיחיים בארץ. ■

חומר לחשיבה

משפט צדק או לשון הרע

מיאת צבי סדר

להפגנות הענק שהיו לפני זמן מה בעד ונגד בית המשפט העליון היה מכה משותף אחד: בית המשפט חייב לעשות צדק. תחושת חוסר הצדק שהוציאה המונים לרחובות החרידה רבים מתושבי המדינה, שהבינו כי שלמות החברה הישראלית תלויה במידת האמון שתושביה רוחשים לשופטיה. מדינה שאיננה מעניקה לתושביה את הביטחון במערכת הצדק שלה ממיסה את הדבק המאפשר את קיומה של חברה

תקינה. תחושה של קיפוח וחוסר צדק גורמת לחשדנות, פירוד ושנאת אחים. חוסר צדק והכמיהה אליו, שכל כך בסיסית וקיומית לכל בני האדם, הביאו להולדתן של רבות מהתנועות המהפכניות שראתה המאה ה-20. בכלל זה גם התנועה הציונית שקמה על רקע חוסר הצדק המשווע שנעשה ליהודים בגולה. הצדק, אם כן, מהווה את חוט השדרה שעליו נשענת כל חברה אנושית.

על רקע ההסבר הפשוט הזה אפשר להבין מדוע כל כך הרבה מדברי הנביאים מוקדש לנושאים של צדק חברתי. גם משה הבין שהרדיפה אחרי צדק היא הבסיס לקיומו של עם ישראל בארצו (דבר' ט"ז 20). גם הברית החדשה רואה בצדק חברתי את הבסיס לאחווה אנושית. כך למשל, הדאגה לזולת שהפגינו ראשוני המאמינים שיכנעה המונים מבית ישראל להצטרף אליהם. לכן, אולי, כל גילוי של חוסר צדק בתוך הקהילה